

Verdeling van ouderdoms- pensioen bij scheiding

Wet verevening pensioenrechten bij scheiding

Artikel 2

- 1 In geval van scheiding en voor zover de ene echtgenoot na de huwelijkssluiting en voor de scheiding pensioenaanspraken heeft opgebouwd, heeft de andere echtgenoot overeenkomstig het bepaalde bij of krachtens deze wet recht op pensioenverevening, tenzij de echtgenoten de toepasselijkheid van deze wet hebben uitgesloten bij huwelijkse voorwaarden of bij een bij geschrift gesloten overeenkomst met het oog op de scheiding.
- 2 Ingevolge het in het eerste lid bedoelde recht op verevening ontstaat jegens het uitvoeringsorgaan een recht op uitbetaling van een deel van elk van de uit te betalen termijnen van het pensioen, mits binnen twee jaar na het tijdstip van scheiding van die scheiding en van het tijdstip van scheiding door een van beide echtgenoten mededeling is gedaan aan het uitvoeringsorgaan door middel van een formulier waarvan het model wordt vastgesteld door Onze Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid en bekend gemaakt in de Staatscourant. Een recht op uitbetaling jegens het uitvoeringsorgaan sluit een recht op uitbetaling jegens de tot verevening verplichte echtgenoot uit. Ingeval partijen de toepasselijkheid van deze wet hebben uitgesloten moeten zij een gewaarmerkt afschrift of uittreksel van de in het eerste lid bedoelde overeenkomst aan het uitvoeringsorgaan overleggen. Indien de echtgenoten zulks nalaten kan deze overeenkomst niet aan het uitvoeringsorgaan worden tegengeworpen, zelfs indien de overeenkomst ingeschreven was in het openbaar huwelijksgoederenregister bedoeld in artikel 116, Boek 1 van het Burgerlijk Wetboek.

Inleiding

Bij een echtscheiding, een scheiding van tafel en bed of een beëindiging van geregistreerd partnerschap moeten (ex-)partners allerlei zaken regelen. Hierbij kunt u denken aan vragen als wie mag in het huis blijven wonen en wie gaat er voor de kinderen zorgen enzovoort. Echter: er zullen ook zaken geregeld moeten worden die u pas later in uw leven zult gaan merken. Een voorbeeld hiervan is de verdeling van het door een of beide partners opgebouwde ouderdomspensioen. Daar gaat deze brochure over.

De brochure is voor u van belang als u gaat scheiden of al gescheiden bent of als uw geregistreerd partnerschap wordt beëindigd of al beëindigd is, maar de verdeling van ouderdomspensioen nog niet is geregeld. De brochure geeft een beschrijving van de wettelijke regeling op dit gebied – de ‘Wet verevening pensioenrechten bij scheiding’ – en vertelt hoe een verdeling van ouderdomspensioen tot stand komt. Pensioenverdeling kan een ingewikkelde zaak zijn. Als u er met de brochure alleen niet uitkomt, kunt u het best contact opnemen met een rechtsbijstandverlener, zoals een Juridisch Loket of een advocaat.

Nota bene

Met ‘ex-partner’ wordt in deze brochure niet alleen de gescheiden man of vrouw bedoeld, maar ook de nog met elkaar getrouwde man en vrouw die van tafel en bed zijn gescheiden en de ex-geregistreerde partner. Onder ‘scheiding’ wordt begrepen de echtscheiding, de scheiding van tafel en bed en de beëindiging van een geregistreerd partnerschap. Met ‘scheidingsconvenant’ wordt de schriftelijke afspraak tussen ex-partners met het oog op de scheiding bedoeld.

Inhoud

Waarom deze wet?	5
Welke pensioenen vallen onder de wet en welke niet?	5
Voor wie geldt de wet?	6
Waarvoor dient het formulier?	7
Uitsluiting van de wet	8
Hoe wordt het pensioen verdeeld?	9
Waardeoverdracht / voorkomen pensioenbreuk	16
Indexering van 'recht op uitbetaling'	16
Flexibele pensioendatum	17
Pensioenverdeling en alimentatie	17
U hertrouwt met uw ex-echtgenoot (het reparatiehuwelijk)	18
U trouwt met iemand anders of gaat een geregistreerd partnerschap aan	18
Bij welke pensioenuitvoerder moet u zijn?	19
U betaalt kosten	19
Wat gebeurt er nadat het formulier is ingestuurd?	20
Hoe worden de pensioenaanspraken berekend?	20
Uitbetaling pensioendelen en fiscale gevolgen	21
De pensioenuitvoerder betaalt niet uit	21
U bent het niet eens met de verdeling	23
Internationaal	24
Scheidingen vóór 1 mei 1995	25
Veelgestelde vragen	28
Woordenlijst	30
Andere brochures en adressen	34
Informatie	34

Waarom deze wet?

De wet gaat over de verdeling van het ouderdomspensioen bij scheiding. Beide ex-partners hebben recht op de helft van het ouderdomspensioen dat tussen de sluiting van huwelijk of geregistreerd partnerschap en scheiding is opgebouwd. Beide ex-partners krijgen hun deel van het pensioen apart uitbetaald door de pensioenuitvoerder. In de wet wordt degene die pensioen heeft opgebouwd 'vereveningsplichtige' genoemd en degene die niet zelf pensioen heeft opgebouwd 'vereveningsgerechtigde'.

Welke pensioenen vallen onder wet en welke niet?

Onder de 'Wet verevening pensioenrechten bij scheiding' vallen de volgende pensioenvormen:

- huwelijksouderdomspensioen (ouderdomspensioen opgebouwd tijdens de huwelijkse periode);
- partnerschapsouderdomspensioen (ouderdomspensioen opgebouwd tijdens de periode van geregistreerd partnerschap);
- SAIP-pensioen (valt onder de 'Samenloopregeling Indonesische pensioenen' en daardoor ook onder de wet);
- militaire pensioenen;
- kapitaalverzekeringen met pensioenclausule (niet zijnde lijfrenteverzekeringen);
- reserveringen in een vennootschap, zoals bedoeld in artikel 2 lid 3 van de Pensioen- en spaarfondsenwet, zoals die gold tot 1 januari 2007.

VUT-regelingen, lijfrenten, invaliditeitspensioenen, pensioenen in geval van ongehuwd samenwonen en bepaalde tijdelijke pensioenen vallen niet onder de 'Wet verevening pensioenrechten bij scheiding'. Een nabestaandenpensioen wordt niet volgens de 'Wet verevening pensioenrechten bij scheiding' verdeeld. Bij conversie wordt het echter wel betrokken. Het bijzonder nabestaandenpensioen wordt dan omgezet in een deel van de eigen aanspraak op ouderdomspensioen.

AOW-pensioenen vallen ook niet onder de wet. Die worden immers aan iedereen die 65 jaar wordt individueel uitbetaald. Zolang u getrouwd of ongetrouwd samenwoont, krijgen u en uw echtgenoot of partner het

AOW-pensioen voor gehuwden. Zodra u niet meer samenwoont (omdat u of uw echtgenoot of partner is weggegaan of uw echtgenoot of partner is overleden), krijgt u het AOW-pensioen voor alleenstaanden. Nabestaandenuitkeringen op grond van de Algemene nabestaandenwet (ANW) vallen niet onder de Wet verevening pensioenrechten bij scheiding.

Nota bene Het pensioen wordt niet altijd verdeeld. In de wet staat een ondergrens voor uitbetaling door de pensioenuitvoerder. Het bedrag dat de pensioenuitvoerder zou moeten betalen aan de ex-partner die niet zelf het pensioen heeft opgebouwd, moet op het moment van scheiding meer zijn dan € 417,74 bruto per jaar (per 1 januari 2009). Woont die persoon op het moment van scheiding in het buitenland, dan is de ondergrens het dubbele van dit bedrag. Kleine pensioenen worden dus niet verdeeld. De ondergrens wordt jaarlijks geïndexeerd (zie voor actuele bedragen www.postbus51.nl)

Voor wie geldt de wet?

De wet geldt voor:

- ex-echtgenoten van wie de echtscheiding na 30 april 1995 is ingeschreven in de registers van de burgerlijke stand;
- ex-echtgenoten van wie de scheiding van tafel en bed na 30 april 1995 definitief is geworden;
- ex-geregistreerde partners van wie het geregistreerd partnerschap definitief is beëindigd.

Wanneer is een scheiding van tafel en bed definitief?

Sinds 1 juni 2001 geldt de regel dat een scheiding van tafel en bed definitief is als deze is ingeschreven in het huwelijksgoederenregister. Dit register wordt ter griffie van de rechtbank gehouden. Daarvòòr, dus voor 1 juni 2001, gold het volgende. De scheiding van tafel en bed was toen definitief als er een vonnis of beschikking van de rechter was en de termijn voor hoger beroep of cassatie voorbij was of eerder, als men binnen die termijn in de uitspraak had berust. Berusting kan allen blijken uit een akte van berusting of uit een brief van de advocaat.

Waarvoor dient het formulier?

Als u recht heeft op een gedeelte van het pensioen van uw ex-partner dan zal op een bepaald moment dat deel van het pensioen naar u moeten worden overgemaakt. De pensioenuitvoerder waarbij uw ex-partner een pensioen aan het opbouwen is of een pensioen heeft opgebouwd, moet voor die uitbetaling zorg dragen. De pensioenuitvoerder moet, om aan de juiste personen te kunnen uitbetalen, weten dat u bent gescheiden en hoe u het pensioen verdeeld wilt hebben. Daarom moet u uw scheiding melden bij de pensioenuitvoerder. Dat kunt u uitsluitend doen met het formulier 'Mededeling van scheiding in verband met verdeling van het ouderdomspensioen'. Het formulier treft u aan bij deze brochure.

Tip *Maak van het ingevulde formulier een kopie en bewaar die bij uw verzekeringspapieren of pensioenoverzichten. Op die manier hebt u altijd alle gegevens bij de hand.*

Dit formulier stuurt u naar de pensioenuitvoerder waarbij uw ex-partner is aangesloten.

Dat doet u zo snel mogelijk; in ieder geval binnen twee jaar na de scheiding. (Als u een al ingegaan pensioen meldt, schrijf dan in de linkerbovenhoek van het formulier: 'A.U.B. met voorrang behandelen'. Op deze wijze kan de pensioenuitvoerder uw aanvraag voorrang geven.)

Samen of alleen

U kunt samen met uw ex-partner het formulier invullen en opsturen, maar u kunt dit ook alleen doen. Voor de pensioenuitvoerder is het voldoende als één van de ex-partners melding doet. Alleen als u een andere verdeling of conversie wilt, moeten u en uw ex-partner beiden het formulier onderteekenen. De keuze die u in het formulier vastlegt voor de manier waarop het ouderdomspensioen moet worden verdeeld, is voor de pensioenuitvoerder in principe definitief.

Nota bene Als u en uw ex-partner ieder afzonderlijk een formulier opsturen en de gegevens die u verstrekt zijn niet hetzelfde als de gegevens die uw ex-partner verstrekt, loopt u het risico dat de uitbetaling van een deel van de pensioengelden wordt vertraagd.

Uitsluiting van de wet

In de wet staat dat u de toepasselijkheid van de ‘Wet verevening pensioenrechten bij scheiding’ in de huwelijkse of partnerschapsvoorwaarden of het scheidingsconvenant kunt uitsluiten.

U kunt ervoor kiezen om in de huwelijkse of partnerschapsvoorwaarden of in het scheidingsconvenant af te spreken, dat u de standaardregeling van de wet over de verdeling van ouderdomspensioen niet zult volgen als u gaat scheiden. U kunt beslissen om het pensioen helemaal niet te verdelen of u wilt een andere verdeling dan de standaardverdeling van de wet (zie onder het kopje ‘Standaardverdeling’ op pagina 10).

U moet dan wel een gewaarmerkt afschrift van het scheidingsconvenant of de huwelijkse of partnerschapsvoorwaarden naar de pensioenuitvoerder sturen. Anders gelden deze afspraken alleen tussen u en uw ex-partner. De pensioenuitvoerder hoeft er dus geen rekening mee te houden. Sluit u de toepasselijkheid van de wet uit, dan stuurt u dus geen formulier op maar een afschrift van scheidingsconvenant of de huwelijkse of partnerschapsvoorwaarden.

Toch een formulier

Als de pensioenuitvoerder geen afschrift van scheidingsconvenant of de huwelijkse of partnerschapsvoorwaarden heeft ontvangen en één van de ex-partners stuurt binnen twee jaar na de scheiding toch een formulier naar de pensioenuitvoerder, dan neemt deze het formulier wél in behandeling. De ex-partner die het pensioen niet zelf heeft opgebouwd, de vereveningsgerechtigde, krijgt van de pensioenuitvoerder schriftelijk te horen hoeveel zij of hij als deel van het ouderdomspensioen krijgt en vanaf wanneer. De andere ex-partner, de vereveningsplichtige, krijgt van die brief een kopie. De pensioenuitvoerder kan dan namelijk niet weten dat u de toepasselijkheid van de wet hebt uitgesloten.

De vereveningsplichtige kan alsnog aantonen dat de toepasselijkheid van de wet is uitgesloten. Dit doet hij of zij via het alsnog opsturen van een gewaarmerkt afschrift (of een gewaarmerkt uittreksel) van de huwelijkse of partnerschapsvoorwaarden of van het scheidingsconvenant naar de pensioenuitvoerder.

Hoe wordt het pensioen verdeeld?

Als u en uw ex-partner allebei pensioen hebben opgebouwd, kunnen die pensioenen in principe allebei op dezelfde manier worden verdeeld. Als u en uw ex-partner allebei ongeveer evenveel pensioen hebben opgebouwd, kunt u afzien van de verdeling van beide pensioenen. Verschilt de opbouw van beide pensioenen erg veel, dan kunt u ook kiezen voor het verdelen van één van de pensioenen. U kunt bijvoorbeeld het grootste pensioen verdelen en daarbij degene die het kleinste pensioen heeft (dat niet wordt verdeeld) de helft geven van het grootste ouderdomspensioen, min de helft van het bedrag van het eigen pensioen.

Één van de ex-partners overlijdt

Als één van de ex-partners overlijdt, verandert de situatie voor de ander. Overlijdt de ex-partner die het pensioen heeft opgebouwd, dan krijgt de overlevende ex-partner geen deel meer van het ouderdomspensioen. (Overlijdt iemand voor de pensioendatum, dan wordt er helemaal geen ouderdomspensioen uitgekeerd. En als diegene na de pensioendatum overlijdt, stopt de uitkering. Er valt dan dus niets (meer) te verdelen.) Mogelijk is er dan recht op een bijzonder nabestaandenpensioen. Overlijdt de ex-partner die het pensioen niet zelf heeft opgebouwd, dan krijgt de ander weer zijn of haar volledige ouderdomspensioen.

Nota bene

Als er conversie (zie pagina 12) heeft plaatsgevonden, verandert de situatie voor de ex-partner niet als de andere ex-partner overlijdt.

Nabestaandenpensioen

In veel pensioenregelingen is er naast een aanspraak op ouderdomspensioen ook een aanspraak op nabestaandenpensioen. Het nabestaandenpensioen is een uitkering die u kunt krijgen als uw partner overlijdt en wordt meestal afgeleid van het ouderdomspensioen dat zou zijn bereikt bij pensionering. Een volledig nabestaandenpensioen bedraagt vaak 5/7 deel of 70% van het volledige ouderdomspensioen.

Bijzonder nabestaandenpensioen

Het bijzonder nabestaandenpensioen is de uitkering die een ex-partner kan krijgen als de andere ex-partner (die het ouderdomspensioen voor de scheiding of beëindiging van het partnerschap heeft opgebouwd) overlijdt. Dit heet een bijzonder nabestaandenpensioen, omdat u ten tijde van het

overlijden van uw ex-partner al gescheiden bent. Er bestaat een recht op bijzonder nabestaandenpensioen wanneer de pensioenregeling voorziet in een partnerpensioen op opbouwbasis. In het geval van een partnerpensioen op risicobasis wordt na scheiding of beëindiging van het partnerschap geen bijzonder nabestaandenpensioen toegekend.

Het bijzonder nabestaandenpensioen wordt niet meer afgeleid van het ouderdompensioen dat bereikt kan worden bij pensionering, maar is gebaseerd op pensioen opgebouwd tot aan de scheiding of beëindiging van het geregistreerd partnerschap. Bij een scheiding van tafel en bed wordt de opbouw van het nabestaandenpensioen pas stopgezet wanneer die scheiding van tafel en bed is gevolgd door ontbinding van het huwelijk. In geval van een scheiding van tafel en bed is dus voor de opbouw van het nabestaandenpensioen een andere datum van belang dan voor de verdeling van het ouderdompensioen.

Standaardverdeling

In de wet is een standaardverdeling opgenomen. Daarbij krijgen u en uw ex-partner allebei de helft van het ouderdompensioen dat tussen de huwelijks- of partnerschapssluiting en scheiding is opgebouwd. Het maakt niet uit of er sprake is van gemeenschap van goederen of huwelijkse of partnerschapsvoorwaarden. Tenzij in de huwelijkse of partnerschapsvoorwaarden of in het scheidingsconvenant **uitdrukkelijk** de toepasselijkheid van de wet is uitgesloten, of **uitdrukkelijk** staat dat er geen verdeling van ouderdompensioen zal zijn bij scheiding. Zolang u en uw ex-partner in leven zijn, krijgt ieder na pensionering de helft van het huwelijks- of partnerschapsouderdompensioen. Als degene die het ouderdompensioen niet zelf heeft opgebouwd overlijdt, krijgt de ander weer het volledige ouderdompensioen.

Als degene die wèl zelf het ouderdompensioen heeft opgebouwd overlijdt, verliest de ander eveneens het verevende deel van ouderdompensioen. Indien de pensioenregeling hierin voorziet, kan de ander wel bijzonder nabestaandenpensioen krijgen.

Andere verdeling

U kunt met uw ex-partner een andere verdeling van het ouderdompensioen afspreken. U kunt bijvoorbeeld afspreken dat niet ieder de helft van het

ouderdomspensioen krijgt, maar dat de verdeling bijvoorbeeld 60% voor de ene partner en 40% voor de andere partner wordt. Ook kunt u afspreken dat (een deel van) het ouderdomspensioen dat vóór het huwelijk of geregistreerd partnerschap is opgebouwd eveneens wordt verdeeld. Bijvoorbeeld het ouderdomspensioen dat is opgebouwd in de periode dat u ongetrouwd of ongeregistreerd samenwoonde.

Voorbeeld 1

Heer X en mevrouw Y zijn 34 jaar getrouwd als zij in augustus 1995 gaan scheiden. Heer X is 59 jaar en mevrouw Y is 57 jaar. Tijdens het huwelijk heeft heer X 32 jaar gewerkt en al die tijd heeft hij pensioen opgebouwd.

Situatie A

Heer X en mevrouw Y zijn in gemeenschap van goederen getrouwd en er zijn afspraken gemaakt over de verdeling van het ouderdomspensioen. Mevrouw Y heeft geen pensioenaanspraken opgebouwd. Mevrouw Y krijgt bij pensionering van de heer X de helft van het ouderdomspensioen dat heer X tijdens het huwelijk heeft opgebouwd.

Heer X krijgt de andere helft plus het volledige pensioen dat hij na scheiding opbouwt. Mevrouw Y krijgt daar niets van. Omdat er sprake is van de standaardverdeling hoeft maar één van de ex-partners het formulier te ondertekenen en op te sturen. Zij spreken af dat heer X het formulier ondertekent en naar zijn pensioenuitvoerder stuurt.

Situatie B

Heer X en mevrouw Y zijn in gemeenschap van goederen getrouwd. Heer X heeft weliswaar 32 jaar pensioen opgebouwd, maar hij heeft dat gedaan bij negen verschillende pensioenuitvoerders. Omdat heer X niet veel verdiende, zijn bijna al die pensioentjes te klein om te worden verdeeld. Mevrouw Y heeft eerst drie jaar parttime gewerkt, daarna zeventien jaar niet en de laatste twaalf jaar fulltime. Mevrouw Y heeft vijftien jaar pensioen opgebouwd op het moment van scheiding. Zij wil blijven werken tot haar pensionering.

Zij verdient veel meer dan haar ex-echtgenoot. Heer X en mevrouw Y spreken in een scheidingsconvenant af dat er geen verdeling van de pensioenen zal plaatsvinden. Heer X en mevrouw Y sturen géén formulier op.

Afspraken over een andere verdeling moeten zijn vastgelegd in de huwelijkse of partnerschapsvoorwaarden of in het scheidingsconvenant. Als u een andere verdeling afspreekt, moet het formulier zowel door u als door uw ex-partner worden ondertekend. U moet verder een gewaarmerkte kopie

of een gewaarmerkt uittreksel van de huwelijkse of partnerschapsvoorwaarden of een gewaarmerkte kopie of gewaarmerkt uittreksel van het scheidingsconvenant met het formulier meesturen naar de pensioenuitvoerder.

Voorbeeld 2

Heer X en mevrouw Y zijn 15 jaar getrouwd als zij in juni 2001 gaan scheiden. Heer X is dan 38 jaar en mevrouw Y is 35 jaar. Tijdens het huwelijk heeft heer X 12 jaar pensioen opgebouwd en mevrouw Y 9 jaar, waarvan de eerste 5 jaar uit een parttime baan.

Heer X en mevrouw Y zijn op huwelijkse voorwaarden getrouwd, maar daarin staat niets over pensioenverdeling. Zij willen het pensioen van mevrouw Y niet verdelen. Daarom staat in het scheidingsconvenant dat uitsluitend het pensioen van heer X wordt verdeeld. Over de percentages die beide ex-partners zullen krijgen, is in het scheidingsconvenant afgesproken dat heer X 65% krijgt van het pensioen dat hij zelf heeft opgebouwd en mevrouw Y 35%. Dit melden beide ex-partners in het formulier, dat naar de pensioenuitvoerder van heer X wordt gestuurd. Beide ex-partners ondertekenen het formulier. Zij sturen een door de advocaat gewaarmerkte kopie van het scheidingsconvenant mee. Zij sturen geen formulier naar de pensioenuitvoerder van mevrouw Y, maar wel een afschrift van het scheidingsconvenant.

Conversie

Als u voor conversie (wat omzetting betekent) kiest, kiest u ook voor een andere verdeling. Bij conversie wordt het deel van het ouderdomspensioen van de andere ex-partner (die het pensioen heeft opgebouwd), samen met het bijzonder nabestaandenpensioen (indien van toepassing) voorgoed omgezet in een eigen ouderdomspensioen. Dit is de 'eigen aanspraak op ouderdomspensioen' voor degene die het pensioen niet zelf heeft opgebouwd, gekoppeld aan het leven en de leeftijd van deze persoon.

De ex-partner die het pensioen heeft opgebouwd, ontvangt na de conversie vanaf de pensionering het niet omgezette deel van het huwelijks- of partnerschapsouderdomspensioen. Na overlijden van de ex-partner die het pensioen niet zelf heeft opgebouwd, krijgt de ex-partner die het pensioen zelf heeft opgebouwd na conversie niet opnieuw het hele ouderdomspensioen. Als de ex-partner die het pensioen heeft opgebouwd overlijdt, houdt de andere ex-partner na conversie het eigen recht op ouderdomspensioen.

Er bestaat na conversie geen recht meer op bijzonder nabestaandenpensioen.

Afspraken over conversie moeten zijn vastgelegd in de huwelijkse of partnerschapsvoorwaarden of in het scheidingsconvenant. Als u voor conversie hebt gekozen, moet het formulier zowel door u als door uw ex-partner worden ondertekend.

U moet verder een gewaarmerkte kopie of een gewaarmerkt uittreksel van de huwelijkse of partnerschapsvoorwaarden of een gewaarmerkte kopie of een gewaarmerkt uittreksel van het scheidingsconvenant met het formulier meesturen naar de pensioenuitvoerder.

Nota bene Conversie is alleen mogelijk als de pensioenuitvoerder met uw verzoek instemt. Is uw verzoek door de pensioenuitvoerder geaccepteerd, dan is de conversie definitief en kan dit niet meer worden teruggedraaid. Conversie is alleen mogelijk bij echtscheiding of beëindiging van geregistreerd partnerschap.

Verdeling bij conversie

Na conversie krijgt de ex-partner die het pensioen heeft opgebouwd na pensionering de helft van het huwelijks- of partnerschapsouderdomspensioen en de ander krijgt een 'eigen aanspraak op ouderdomspensioen'.

Voorbeeld

Heer A en mevrouw B zijn 18 jaar getrouwd als zij in juni 2006 gaan scheiden. Heer A is dan 40 jaar en mevrouw B is 37 jaar. Tijdens het huwelijk heeft heer A 13 jaar pensioen opgebouwd en mevrouw B 10 jaar. Heer A en mevrouw B zijn in gemeenschap van goederen getrouwd. De laatste jaren heeft mevrouw B een heel goede baan en zij wil graag tot haar pensioen blijven werken. Datzelfde geldt voor heer A. Zij willen beide pensioenen verdelen en kiezen voor conversie. Dit wordt in het scheidingsconvenant opgenomen.

Mevrouw B krijgt de helft van het huwelijksouderdomspensioen van heer A, plus de waarde van het omgezette bijzonder nabestaandenpensioen dat hoort bij het ouderdomspensioen van heer A. Dit is haar 'eigen aanspraak op ouderdomspensioen'. Heer A krijgt de helft van het huwelijksouderdomspensioen van mevrouw B, plus de waarde van het omgezette bijzonder nabestaandenpensioen dat hoort bij het ouderdomspensioen van mevrouw B. Dit is zijn 'eigen aanspraak op ouderdomspensioen'. Zij sturen allebei een formulier naar

de eigen pensioenuitvoerder. Beide formulieren worden door beide ex-partners ondertekend. Allebei sturen ze een door de advocaat gewaarmerkt afschrift van het scheidingsconvenant mee. De pensioenuitvoerders delen hen vervolgens mee dat zij instemmen met de gevraagde conversie. Overigens zouden heer A en mevrouw B er in deze situatie ook voor kunnen kiezen af te zien van verdeling omdat beiden een gelijkwaardig pensioen opbouwen. Zij moeten dit dan vastleggen in het scheidingsconvenant en een afschrift sturen aan beide pensioenuitvoerders.

Helpt huwelijkse of partnerschapouderdompensioen en 'eigen aanspraak'

Na conversie is de 'eigen aanspraak op ouderdompensioen' niet altijd 50% van het ouderdompensioen dat de andere ex-partner tijdens het huwelijk of geregistreerd partnerschap heeft opgebouwd. Dit komt omdat de eigen aanspraak is verkregen uit de omzetting van de helft van het huwelijkse of partnerschapouderdompensioen plus de omzetting van het gehele bijzonder nabestaandenpensioen.

Hoeveel meer of minder dat is, hangt af van:

- de hoogte van het omgezette bijzonder nabestaandenpensioen;
- de leeftijden van beide ex-partners;
- het moment waarop de pensioenopbouw is begonnen (vóór of ná het trouwen of sluiten van een geregistreerd partnerschap);
- de pensioenopbouw tijdens de duur van het huwelijk of geregistreerd partnerschap;
- de pensioenregeling die van toepassing is.

De pensioenuitvoerder gebruikt voor de berekening van de waarden van het ouderdompensioen en het nabestaandenpensioen tabellen met de gemiddelde sterfte-leeftijden van mannen en vrouwen. In z'n algemeenheid kan niet worden gezegd of conversie voordelig is of niet. U kunt dat het beste door de pensioenuitvoerder laten berekenen.

U kunt echter ook een andere verdeling afspreken. U kunt afspreken dat u en uw ex-partner een verschillend percentage krijgen van het ouderdompensioen, dat tijdens het huwelijk of geregistreerd partnerschap is opgebouwd. Ook kunt u overeenkomen dat een bepaalde periode vóór of

ná het huwelijk of geregistreerd partnerschap, waarin ouderdomspensioen is opgebouwd, meetelt.

Gevolgen van conversie

Een gevolg van conversie is, dat de pensioenregeling van de ex-partner die het pensioen heeft opgebouwd, op dezelfde manier geldt voor de ander. In de pensioenregeling staat bijvoorbeeld of het pensioen in maandelijkse termijnen of in kwartaaltermijnen wordt uitbetaald. Dat geldt dan dus ook voor de 'eigen aanspraak op ouderdomspensioen' van de ex-partner die het pensioen niet zelf heeft opgebouwd.

Conversie heeft voor- en nadelen

Een voordeel voor beide ex-partners is, dat de band tussen hen definitief is verbroken. Degene die het pensioen niet zelf heeft opgebouwd, heeft een 'eigen aanspraak op ouderdomspensioen'. Een nadeel van conversie voor de vereveningsgerechtigde is dat hij of zij bij het overlijden van de ex-partner vóór de eigen pensioendatum, zonder enig inkomen van of via de ex-partner komt te zitten, want ook een eventuele alimentatie stopt. Hij of zij moet dan tot aan de eigen pensioendatum zèlf in het onderhoud kunnen voorzien. Een nadeel voor degene die het pensioen heeft opgebouwd, is dat hij of zij bij het overlijden van de ex-partner niet meer het volledige ouderdomspensioen krijgt.

Waardeoverdracht / voorkomen pensioenbreuk

In het verleden was het vaak zo, dat iemand die van baan veranderde daardoor 'pensioenbreuk' opliep. Met de huidige pensioenregelingen is dit veel minder het geval. Iemand die van baan verandert, kan de waarde van het opgebouwde pensioen in de oude regeling overdragen naar de pensioenregeling van de nieuwe werkgever. Sinds 8 juli 1994 is er een wettelijk recht op waardeoverdracht voor iemand die van baan verandert. Dit betekent dat de pensioenuitvoerder mee moet werken aan de waardeoverdracht, als degene die in de pensioenregeling heeft deelgenomen, vraagt het pensioen te mogen meenemen naar de nieuwe werkgever. Het voordeel van waardeoverdracht is, dat het totale pensioen door één pensioenuitvoerder wordt uitbetaald en dat pensioenbreuk mogelijk wordt voorkomen.

Indexering van 'recht op uitbetaling'

Het deel van het ouderdomspensioen dat vanaf de pensioendatum moet worden uitbetaald aan de ex-partner die het pensioen niet zelf heeft opgebouwd, wordt het 'recht op uitbetaling' genoemd. De hoogte van dat 'recht op uitbetaling' staat niet voor altijd vast. Het bedrag kan meegroeien met de algemene loonontwikkeling die van invloed is op het inkomen van de ex-partner, die het pensioen heeft opgebouwd. De werkgever van die ex-partner moet daarom bij bepaalde typen pensioenregelingen aan de pensioenuitvoerder doorgeven hoeveel het inkomen op basis van de loonontwikkeling is gestegen. Ook als iemand niet meer in dienst is bij de werkgever kan het toch zijn dat de pensioenaanspraak groeit, bijvoorbeeld doordat er toeslagen worden verleend om de pensioenaanspraken op peil te houden en inflatie te compenseren. Een stijging van het inkomen van degene die het pensioen opbouwt na de scheiding die het gevolg is van de carrière-ontwikkeling, bijvoorbeeld promotie, heeft geen invloed op het 'recht van uitbetaling'. Een geconverteerd recht groeit mogelijk niet mee met de loon- of prijsontwikkeling.

Flexibele pensioendatum

Bij pensioenregelingen kan voor de deelnemers de mogelijkheid bestaan om binnen bepaalde grenzen zelf te bepalen wanneer zij met pensioen willen gaan. Zo'n keuze heeft natuurlijk wel gevolgen voor de hoogte van het pensioen dat wordt uitbetaald. Naarmate iemand eerder met pensioen gaat, zal het pensioen lager zijn, omdat het gemiddeld genomen dan over een langere periode moet worden uitbetaald. Het 'recht op uitbetaling' is steeds afhankelijk van de pensioendatum van de ex-partner die het pensioen heeft opgebouwd. Als die persoon kiest voor een vervroeging van de pensioendatum, krijgt de ex-partner ook eerder zijn of haar deel uitbetaald.

Maar een vroegere pensioendatum heeft, zoals hiervoor aangegeven, een lagere uitkering tot gevolg. Dus wordt ook het deel van de ex-partner die het pensioen niet zelf heeft opgebouwd, lager. Door conversie kan zo'n nadeel voor degene die het pensioen niet zelf heeft opgebouwd, worden voorkomen. Als het pensioen ingaat voordat de 65-jarige leeftijd is bereikt, geldt er doorgaans een hoger belastingtarief dan voor 65-plussers. Bovendien wordt er bij de pensioenopbouw rekening mee gehouden dat er een AOW-uitkering wordt ontvangen als men 65 wordt (zogenaamde AOW-franchise). Het totale pensioeninkomen voor een 65-plusser bestaat uit AOW-uitkering en (eventueel) pensioen. Als het pensioen ingaat voor de 65-jarige leeftijd, dan ontbreekt het AOW-pensioen.

Pensioenverdeling en alimentatie

Verdeling van het ouderdomspensioen en de alimentatie staan los van elkaar. Alimentatie heeft te maken met de behoefte van de ene ex-partner en de draagkracht van de andere ex-partner. Pensioenverdeling is in de wet geregeld omdat het pensioen dat tussen de huwelijksluiting of registratie van partnerschap en scheiding is opgebouwd, het resultaat is van de inspanning van beide ex-partners en het pensioen is bedoeld voor beide ex-partners. Als het verdeelde pensioen wordt uitbetaald terwijl er op dat moment ook alimentatie wordt betaald, is dat natuurlijk wel van invloed. Het beïnvloedt de behoefte van degene die alimentatie krijgt en de draagkracht van degene die alimentatie betaalt. Maar of uitbetaling van het verdeelde pensioen gevolgen heeft voor het doorlopen en/of de hoogte van de alimentatie, hangt af van de concrete omstandigheden van elk afzonderlijk geval (zie ook de brochure 'Alimentatie' van het ministerie van Justitie).

Vermindering alimentatie samen afspreken

Als de ex-partners het er met elkaar over eens zijn dat na de pensionering de alimentatie verminderd of zelf op nul gesteld kan worden, hoeven zij daarover niet te procederen. De ex-partner die alimentatie ontvangt, kan de ander rechtsgeldig in een brief meedelen tot welk bedrag de alimentatie mag worden verminderd. Zodra hij of zij bericht heeft ontvangen van de pensioenuitvoerder van de ex-partner over de hoogte van het eigen pensioendeel en de datum van de eerste betaling, kan hij of zij daarvan uitgaan in de brief over de vermindering.

U hertrouwt met uw ex-echtgenoot (het reparatiehuwelijk)

Als u en uw ex-echtgenoot hertrouwen, herleven – zoals de wet zegt – alle gevolgen van het huwelijk. Er is dan ook geen reden meer voor pensioenverevening. Als u met uw ex-echtgenoot hertrouwt, moet u dat wél schriftelijk melden bij de pensioenuitvoerder. Dat moet u ook doen als u zich na een scheiding van tafel en bed verzoent. Mocht u na het hertrouwen wederom besluiten tot scheiding over te gaan, dan kan het pensioen alsnog worden verdeeld. Voor de bepaling van het pensioen dat wordt verdeeld, wordt de pensioenopbouw in huwelijkse perioden bij elkaar opgeteld. Uiteraard moet u uw scheiding weer via het officiële formulier melden bij de pensioenuitvoerder.

U trouwt met iemand anders of gaat een geregistreerd partnerschap met iemand anders aan

Als u met iemand anders trouwt of een geregistreerd partnerschap aangaat, heeft dat geen invloed op de verdeling van het pensioen. Uitgangspunt is namelijk dat het pensioen het resultaat is van de inspanningen tijdens het huwelijk of geregistreerd partnerschap van beide ex-partners en is bedoeld voor beiden. Dit ligt dus heel anders dan bij alimentatie. Als degene die alimentatie ontvangt opnieuw trouwt, een geregistreerd partnerschap aangaat of gaat samenwonen (alsof zij getrouwd waren of partnerschap hadden laten registreren), vervalt het recht op alimentatie voorgoed. Als

degene die alimentatie betaalt opnieuw trouwt, een geregistreerd partnerschap sluit of gaat samenwonen, heeft dat vaak gevolgen voor diens draagkracht. Het zou kunnen zijn dat zo iemand meer geld nodig heeft voor het nieuwe gezin en daarom aan de rechter vraagt om vermindering van de alimentatie.

Bij welke pensioenuitvoerder moet u zijn?

Als u en/of uw ex-partner tijdens het huwelijk of geregistreerd partnerschap bij verschillende werkgevers hebben gewerkt, kan er bij verschillende pensioensuitvoerders ouderdomspensioen zijn opgebouwd. U moet dan naar elke pensioenuitvoerder een formulier sturen om uw scheiding te melden. Het kan zijn dat u niet (meer) weet naar welke pensioenuitvoerder(s) u uw formulier moet sturen. Dat kunt u navragen bij de werkgever waar gewerkt is.

Bij deze 'zoektocht' moet u goed onthouden dat er een wettelijke informatieplicht bestaat. Dit betekent dat ex-partners, pensioenuitvoerders en werkgevers verplicht zijn elkaar die gegevens te verstrekken, die nodig zijn om de rechten en plichten met betrekking tot de pensioenverevening vast te stellen. Mocht u desondanks niet achter de pensioenuitvoerder kunnen komen, bijvoorbeeld omdat het bedrijf van naam is veranderd, is samengegaan met een ander bedrijf of niet meer bestaat, dan is er toch een aantal mogelijkheden om informatie te krijgen. U kunt bij vroegere collega's informeren of navraag doen naar de werkgever bij de Kamer van Koophandel of vakorganisaties. Relevantie informatie kunt u ook vinden op de website van de Nederlandsche Bank (DNB): www.dnb.nl (link veelgestelde vragen; vragen over pensioenen)

U betaalt kosten

De pensioenuitvoerder mag volgens de wet kosten voor het verdelen van het pensioen aan beide ex-partners in rekening brengen. De pensioenuitvoerder kan voor die kosten aparte rekeningen sturen of kan die kosten in mindering brengen op de uit te betalen pensioenbedragen. De ex-partners moeten elk de helft van de kosten betalen. De hoogte van het bedrag is niet

in de wet vastgelegd. Pensioenuitvoerders berekenen dan ook verschillende bedragen. Er zijn ook pensioenuitvoerders die geen kosten in rekening brengen. Wilt u de precieze hoogte van het bedrag weten, dan kunt u contact opnemen met de pensioenuitvoerder.

Wat gebeurt er nadat het formulier is ingestuurd?

Als de pensioenuitvoerder het formulier tijdig (binnen twee jaar na scheiding) heeft ontvangen, wordt eerst nagegaan of er gegevens of bijlagen ontbreken. Als de wet toch niet op u van toepassing blijkt te zijn, krijgt u dat te horen van de pensioenuitvoerder. Daarbij wordt vermeld waarom de wet niet op u van toepassing is. Degene die het pensioen niet zelf heeft opgebouwd, krijgt na verloop van tijd (in de regel na circa twee maanden) van de pensioenuitvoerder schriftelijk te horen welke aanspraak hij of zij heeft. Daarbij is vermeld wanneer de eerste betaling volgt. De andere ex-partner ontvangt een kopie van die brief.

Hoe worden de pensioenaanspraken berekend?

De pensioenuitvoerder gaat voor de berekening van de verdeling van het pensioen uit van het ouderdomspensioen dat tussen huwelijks- of partnerschapssluiting en scheiding is opgebouwd. Hiervoor gelden wettelijke regels. De pensioenopbouw is niet alle jaren even groot. Als iemand bijvoorbeeld vijftien jaar pensioen heeft opgebouwd, waarvan tien jaar tijdens het huwelijk of geregistreerd partnerschap, is het niet automatisch zo, dat 10/15 deel van het pensioen wordt verdeeld. Verder is de wijze waarop bij de berekening van het ouderdomspensioen rekening wordt gehouden met het AOW-pensioen (franchise) niet bij elke pensioenregeling hetzelfde. Het is daarom heel moeilijk om zelf te berekenen hoe groot de gedeelde pensioenaanspraken zijn. U kunt dat het beste laten berekenen door de pensioenuitvoerder.

Uitbetaling pensioendelen en fiscale gevolgen

Enkele maanden voordat de betalingen beginnen, vraagt de pensioenuitvoerder zowel aan u als aan uw ex-partner op welke rekeningen u de betalingen wilt ontvangen. De pensioenuitvoerder vraagt u ook in welke belastingtariefgroep u zit of wilt worden ingedeeld. De wet geeft geen recht op pensioenuitbetaling door de pensioenuitvoerder met terugwerkende kracht. Degene die het pensioen niet zelf heeft opgebouwd, krijgt vanaf één maand na de melding uitbetaald.

Netto

De pensioenuitvoerder betaalt aan beide ex-partners de pensioendelen netto uit. Premies en belasting zijn al ingehouden. U krijgt aan het eind van het jaar van de pensioenuitvoerder een jaaroverzicht, waarin staat wat u aan bruto ouderdomspensioen hebt genoten, plus wat er is ingehouden aan premies en belasting. Pensioenverdeling heeft voor de ex-partners in principe geen fiscale gevolgen, tenzij u en uw ex-partner door de verdeling van het pensioen in een andere belastingschijf komen.

De pensioenuitvoerder betaalt niet uit

In de volgende gevallen betaalt de pensioenuitvoerder niet uit aan degene die het pensioen niet zelf heeft opgebouwd:

1. Het formulier is niet op tijd door de pensioenuitvoerder ontvangen (binnen twee jaar na de scheiding);
2. U hebt de toepasselijkheid van de 'Wet verevening pensioenrechten bij scheiding' uitgesloten in de huwelijkse of partnerschapsvoorwaarden of in het scheidingsconvenant;
3. De pensioenuitvoerder is niet in Nederland gevestigd (zie onder het kopje 'Internationaal' op pagina 24).

Als het formulier niet op tijd door de pensioenuitvoerder is ontvangen, vervalt het rechtstreekse recht op uitbetaling door de pensioenuitvoerder aan degene die het pensioen niet zelf heeft opgebouwd. Op grond van de wet behoudt de ex-partner echter wel recht op een deel van het ouderdomspensioen. De ex-partner die het pensioen heeft opgebouwd, moet dan aan de ander haar of zijn deel uitbetalen.

Kiest u ervoor om de wet niet van toepassing te verklaren en een afwijkende pensioenverdeling overeen te komen, dan moet ook in dat geval de ene ex-partner zelf de andere ex-partner uitbetalen.

Nota bene De pensioenuitvoerder betaalt ook niet uit aan degene die het pensioen niet zelf heeft opgebouwd, als het bedrag € 417,74 bruto per jaar of minder is (per 1 januari 2009). In dat geval vindt er namelijk geen verdeling van het ouderdomspensioen plaats. Degene die het pensioen niet zelf heeft opgebouwd, heeft dan geen recht op een deel van het ouderdomspensioen (zie onder kopje 'Waarom deze wet?' op pagina 5).

Premies en belasting

Als niét de pensioenuitvoerder, maar de ene ex-partner aan de ander een deel van het ouderdomspensioen uitbetaalt, houdt hij of zij geen premies en belasting in. Wel kan hij of zij zèlf de uitbetaalde bedragen in mindering brengen op het belastbaar jaarinkomen, dat jaarlijks aan de Belastingdienst moet worden opgegeven. De ex-partner die het pensioendeel betaalt, kan al gedurende het jaar rekening laten houden met de aftrekbare doorbetalingen van een pensioendeel. Het is namelijk mogelijk om een voorlopige teruggaaf inkomstenbelasting / premie volksverzekeringen te krijgen. Het daarvoor benodigde aanvraagformulier kan hij of zij aanvragen bij de Belastingdienst in de eigen woonplaats of regio.

De ex-partner die het pensioendeel ontvangt, moet achteraf inkomstenbelasting en premies betalen aan de Belastingdienst. Hiervoor krijgt hij of zij een aanslag inkomstenbelasting. Als er geen voorlopige aanslag over het doorbetaalde pensioendeel wordt opgelegd, moet hij of zij er rekening mee moeten houden dat achteraf een behoorlijk bedrag aan belasting en premies moet worden betaald.

U bent het niet eens met de verdeling

Als u met de pensioenuitvoerder een verschil van mening hebt over de verdeling van het ouderdomspensioen en u komt er met de pensioenuitvoerder niet uit, dan kunt u proberen via een eventuele klachten,- bezwaar- of beroepsregeling van de pensioenuitvoerder tot een oplossing te komen. Wanneer dat niet mogelijk is of u bent het niet eens met de uitkomst van die procedure, kunt u zich tot de kantonrechter wenden. Voor zo'n procedure is een advocaat niet verplicht, maar is het wel verstandig vooraf juridisch advies te vragen.

Hebt u over de verdeling van het pensioen een verschil van mening met uw ex-partner en komt u er samen niet uit, dan kunt u de zaak voorleggen aan de rechter bij de arrondissementsrechtbank. Omdat het een rechtbankprocedure betreft, kunt u dit niet zelf doen en is het inschakelen van een advocaat verplicht.

Internationaal

Vreemde nationaliteit en verblijf in buitenland

Als u of uw ex-partner niet de Nederlandse nationaliteit heeft, kan het zijn dat de ‘Wet pensioenverevening bij scheiding’ niet voor u geldt. Dat kan ook het geval zijn als u tijdens uw huwelijk of geregistreerd partnerschap een tijd in het buitenland hebt gewoond of gewerkt. Of de wet in dat geval op u van toepassing is, wordt bepaald door regels van internationaal privaatrecht.

Ieder land heeft zijn eigen regels van internationaal privaatrecht. Zo zijn de regels van het Nederlandse internationaal privaatrecht anders dan die van bijvoorbeeld het Duitse internationaal privaatrecht.

In Nederland worden de regels van Nederlands internationaal privaatrecht toegepast.

Deze regels houden het volgende in:

- a. pensioenrechten, opgebouwd ingevolge een Nederlandse pensioenregeling, komen steeds voor verevening in aanmerking overeenkomstig de Nederlandse wet.
Welk recht het huwelijksvermogensregime van de echtgenoten beheerst, is hierbij niet van belang;
- b. pensioenrechten, opgebouwd ingevolge een buitenlandse pensioenregeling, komen ook in aanmerking voor verevening overeenkomstig de Nederlandse wet, maar alleen indien Nederlands recht het huwelijksvermogensregime beheerst;
- c. als buitenlands recht van toepassing is op het huwelijksvermogensregime van de echtgenoten, komen eventuele ingevolge een buitenlandse pensioenregeling opgebouwde pensioenrechten alleen voor verevening in aanmerking als dat buitenlandse recht daarin voorziet.

De wettelijke regels zijn van toepassing op scheidingen die op of na 1 maart 2001 tot stand zijn gekomen. In geval van een scheiding die vóór deze datum tot stand is gekomen, bepalen de instanties belast met de uitvoering van de pensioenregeling, of eventueel de rechter, of er in een internationaal geval aanspraak is op verevening van pensioenrechten. Voor inlichtingen hierover kunt u zich wenden tot de betrokken pensioenuitvoerder.

In de brochure 'Huwelijksvermogensrecht en het Haags verdrag' kunt u lezen of het Nederlandse recht of het recht van een ander land van toepassing is op uw huwelijksvermogensregime. Op pagina 34 onder het kopje 'Hebt u vragen of wilt u meer informatie' staat hoe u deze brochure kunt bestellen.

Buitenlandse pensioenregeling

Als u recht heeft op verevening van pensioenrechten die zijn opgebouwd ingevolge een Nederlandse pensioenregeling (regel a.), heeft u recht op rechtstreekse uitbetaling van uw deel door de pensioenuitvoerder aan uzelf. Bij de verdeling van pensioenrechten die zijn opgebouwd ingevolge een buitenlandse pensioenregeling (regel b. of c.) is dat niet altijd het geval. Als regel b. van toepassing is, en het buitenlandse pensioen verevend wordt volgens de regels van de Nederlandse 'Wet verevening pensioenrechten bij scheiding', is er volgens die wet geen recht op rechtstreekse uitbetaling door de buitenlandse pensioenuitvoerder. De ex-partner die het ouderdomspensioen heeft opgebouwd moet in dat geval zelf aan u uw deel uitbetalen. Als regel c. van toepassing is, dan bepaalt het toepasselijke buitenlandse recht of en, zo ja, hoe de pensioenrechten worden verdeeld en of er in geval van verdeling recht is op rechtstreekse uitbetaling.

Scheidingen vóór 1 mei 1995

Scheidingen tussen 27 november 1981 en 1 mei 1995

Bent u tussen 27 november 1981 en 1 mei 1995 gescheiden en heeft de deling van de boedel (na een scheiding) na 27 november 1981 plaatsgevonden, dan valt u niet onder de regeling van de 'Wet verevening pensioenrechten bij scheiding', maar onder de regeling in het arrest van de Hoge Raad van 27 november 1981.

De regels die de Hoge Raad in het pensioenarrest (het zgn. 'Boon / van Loon-arrest') heeft gegeven komen in het kort op het volgende neer. Onder bepaalde voorwaarden vallen de waarde van een deel van het ouderdomspensioen en de waarde van een deel van het bijzonder nabestaandenpensioen in de gemeenschap. Als het huwelijk eindigt en aan die voorwaarden is voldaan, moet bij de scheiding en deling van de gemeenschap het totaal van beide waarden tussen de ex-partners worden verdeeld. Omdat de waarde

van het ouderdomspensioen hoger is dan de waarde van het bijzonder nabestaandenpensioen, moet de man de helft van het verschil aan de vrouw uitbetalen. Dat kan meteen gebeuren, al dan niet contant, of later als het pensioen ingaat, bijvoorbeeld in een percentage van het pensioen.

De waarden van de pensioenen zijn vrijwel altijd berekend aan de hand van tabellen met de gemiddelde sterfteleeftijden van mannen en vrouwen, zoals die worden gebruikt door pensioenuitvoerders en levensverzekeraars. Tegenwoordig worden ook wel sekseneutrale sterftetabellen gebruikt. De regels die de Hoge Raad heeft gegeven, waren voor de praktijk niet altijd even gemakkelijk. Vandaar dat bij scheiding nogal eens de waarden van de pensioenen onverdeeld zijn gebleven. En als er al werd verdeeld, werd het vaak niet gedaan op de manier die de Hoge Raad in het pensioenarrest heeft aangegeven.

Zijn de pensioenaanspraken niet (helemaal) verdeeld, dan zou in een aantal gevallen het pensioen alsnog gescheiden en gedeeld kunnen worden. Bijvoorbeeld door degene die het pensioen niet zelf heeft opgebouwd een percentage te geven.

In welke gevallen?

Hoe weet u nu of bij pensionering van de ene ex-partner de ander nog aanspraak kan maken op een deel van het ouderdomspensioen.

Daarvoor moet u de volgende drie vragen beantwoorden:

1. Was er op het moment van de scheiding ouderdomspensioen opgebouwd? (Alleen de waarde van het ouderdomspensioen dat toen aanwezig was, komt in aanmerking om te worden verdeeld. Later opgebouwd pensioen telt niet mee.)
2. Viel de waarde van het ouderdomspensioen in enige gemeenschap van goederen? (Als u getrouwd was in koude uitsluiting, dat wil zeggen buiten iedere gemeenschap van goederen, hebt u geen aanspraak)
3. Is er bij de scheiding en deling van de pensioenwaarden volledig rekening gehouden met het pensioenarrest van de Hoge Raad?

Beantwoordt u de eerste twee vragen met 'ja' en de derde met 'nee', dan zal er in beginsel alsnog een scheiding en deling van de pensioenrechten moeten plaatsvinden.

Alleen in zeer uitzonderlijke gevallen is het denkbaar dat de ene partner

geen aanspraak kan maken op een deel van het pensioen van de andere partner. Als er alsnog gescheiden en gedeeld wordt, kan dat direct gebeuren, maar ook als het pensioen wordt uitgekeerd.

Wilt u meer weten over de verdeling van pensioen bij scheiding tussen 27 november 1981 en 1 mei 1995, dan kunt u het beste contact opnemen met een gespecialiseerde advocaat. Namen en adressen van advocaten zijn te vinden via de vereniging van Familierechtadvocaten Scheidingsmediators (vFAS) (zie adres achterin deze brochure). Zij zijn het beste in staat de bijzondere omstandigheden per geval te beoordelen. Een advocaat brengt kosten in rekening.

Scheidingen vóór 27 november 1981

Voor scheidingen vóór 27 november 1981 geldt dat u geen aanvraag meer kunt doen om aanspraak te maken op het pensioen van uw ex-partner.

Veelgestelde vragen

Betekent zogenoemde ‘koude uitsluiting’ dat er geen pensioenverdeling plaatsvindt?

Over het algemeen wordt in Nederland getrouwd in gemeenschap van goederen. Dit betekent dat alle goederen van beide partners zijn. Door het opstellen van huwelijkse voorwaarden kunnen bepaalde goederen van de gemeenschap worden uitgesloten. In geval van een geregistreerd partnerschap kan dit bij partnerschapsvoorwaarden gebeuren. Als elke vorm van gemeenschap van goederen wordt uitgesloten, wordt dit ‘koude uitsluiting’ genoemd. Voor de vraag of dat betekent dat een verdeling van het ouderdomspensioen is uitgesloten, is van belang wanneer u gescheiden bent.

- Bent u gescheiden op of na 1 mei 1995 dan wordt het pensioen ondanks de overeengekomen koude uitsluiting verdeeld, tenzij de ‘Wet verevening pensioen bij scheiding’ expliciet niet van toepassing is verklaard;
- Bent u gescheiden tussen 27 november 1981 en 1 mei 1995 dan wordt bij koude uitsluiting het pensioen niet verdeeld;
- Is uw geregistreerd partnerschap beëindigd, dan wordt het pensioen ondanks de overeengekomen koude uitsluiting verdeeld.

Zijn ex-partners verplicht na scheiding het ouderdomspensioen te verdelen?

U bent niet verplicht uw pensioen volgens de wet met uw ex-partner te delen. U kunt samen besluiten niet tot verdeling van het pensioen over te gaan. U hoeft uw scheiding niet via het daarvoor bestemde formulier bij de pensioenuitvoerder te melden. U moet de pensioenuitvoerder wel de huwelijkse of partnerschapsvoorwaarden of het scheidingsconvenant sturen.

U heeft op pagina 8 kunnen lezen dat u de toepasselijkheid van de wet kunt uitsluiten. Naar aanleiding daarvan treft u hieronder concrete voorbeelden aan.

- U gaat trouwen of een geregistreerd partnerschap sluiten en u wilt alvast uitsluiting van de wet regelen? U moet dan huwelijkse of partnerschapsvoorwaarden maken waarin u uitdrukkelijk de uitsluiting van de ‘Wet verevening pensioenrechten bij scheiding’ op laat nemen. Huwelijkse of partnerschapsvoorwaarden worden door een notaris opgesteld.

- U bent getrouwd op huwelijkse voorwaarden of u heeft een geregistreerd partnerschap gesloten op partnerschapsvoorwaarden, zonder dat de toepasselijkheid van de wet is uitgesloten, maar u wilt uitsluiting van de wet alsnog regelen?
- U kunt nieuwe huwelijkse of partnerschapsvoorwaarden laten opstellen waarin de uitsluiting wordt opgenomen. De notaris kan u daarmee verder helpen.
- U wilt binnenkort tot een scheiding overgaan en de wet uitsluiten? Deze uitsluiting kunt u laten opnemen in een scheidingsconvenant. U vraagt dit het beste na bij uw advocaat.

In welke periode is de ‘Wet pensioenverevening bij scheiding’ wel en in welke niet van toepassing?

De wet is van toepassing indien:

- de scheiding / scheiding van tafel en bed heeft plaatsgehad na 1 mei 1995.
- het geregistreerd partnerschap is beëindigd.

Het arrest van de Hoge Raad van 27 november 1981 is van toepassing, en dus niet de wet, als aan de volgende twee voorwaarden is voldaan:

- deling van de boedel (na scheiding / scheiding van tafel en bed) heeft plaatsgehad na 27 november 1981 én
- scheiding / scheiding van tafel en bed heeft plaatsgehad vóór 1 mei 1995.

Woordenlijst

<i>Akte van berusting</i>	schriftelijke verklaring waarin staat dat iemand zich neerlegt bij een rechterlijke uitspraak
<i>Alimentatie</i>	bijdrage in de kosten van levensonderhoud, meestal voor de ex-partner of voor een kind
<i>Behoeft</i>	wat de ex-partner of het kind volgens de rechter werkelijk nodig heeft en waarvoor hij of zij niet zelf kan zorgen
<i>Betekening</i>	officiële uitreiking van een rechterlijke beslissing
<i>Boedelverdeling</i>	verdeling van de goederen die tot het huwelijks- of partnerschapsvermogen behoren
<i>Cassatie</i>	beroep dat wordt/is ingesteld bij de hoogste rechter (Hoge Raad)
<i>Conversie</i>	omzetting van het recht op het verevende deel van het ouderdomspensioen en het bijzonder nabestaandenpensioen in een zelfstandig ouderdomspensioen voor de ex-partner die niet zelf het pensioen heeft opgebouwd
<i>Datum scheiding van tafel en bed</i>	zie pagina 6 ‘Wanneer is een scheiding van tafel en bed definitief’
<i>Einddatum huwelijk of geregistreerd partnerschap</i>	de dag waarop de echtscheiding of beëindiging van het geregistreerd partnerschap is ingeschreven in de registers van de burgerlijke stand, dan wel de dag waarop ontbinding van huwelijk na scheiding van tafel en bed in die registers is ingeschreven
<i>Ex-partner</i>	de man of vrouw die is gescheiden, de nog met elkaar getrouwde man of vrouw na scheiding van tafel en bed en de ex-geregistreerde partner

<i>Formulier</i>	mededeling van scheiding in verband met verdeling van ouderdomspensioen
<i>Gewaarmerkte kopie</i>	kopie van een officieel stuk, dat door de advocaat, de notaris of een buitenlandse autoriteit van een handtekening of een officieel stempel is voorzien
<i>Goederen</i>	zaken en rechten. Zaken zijn tastbaar, dingen die u kunt aanraken of beetpakken. Naast zaken zijn er ook rechten, bijvoorbeeld auteursrechten en aandelen
<i>Hoge Raad</i>	hoogste rechtscollege binnen de gewone rechterlijke macht in Nederland
<i>Hoger beroep</i>	behandeling van een rechtszaak door een hogere rechter, die de beslissing van een lagere rechter opzij kan zetten (recht-bank, hof)
<i>Huwelijkse voorwaarden</i>	schriftelijke afspraken die voor of tijdens het huwelijk bij de notaris worden gemaakt over wat wel en niet in het huwelijksvermogen valt
<i>Huwelijksouderdomspensioen</i>	ouderdomspensioen dat tussen huwelijksluiting en echtscheiding of scheiding van tafel en bed is opgebouwd
<i>Huwelijksvermogen</i>	bezittingen en eigendommen van echtgenoten samen
<i>Indexering ondergrens</i>	jaarlijkse aanpassing op basis van de Consumenten-prijsindex Alle Huishoudens, zoals gepubliceerd door het Centraal Bureau voor de Statistiek
<i>Indexering recht op uitbetaling</i>	periodieke bijstelling van het pensioen op basis van de algemene loonontwikkeling, in die type pensioenregelingen waarin het salaris van invloed is op de hoogte van het pensioen
<i>Koude uitsluiting</i>	huwelijks- of partnerschapsvoorwaarden waarin iedere gemeenschap van goederen is uitgesloten

<i>Lijfrente</i>	uitkering die op een afgesproken tijdstip begint en eindigt met de dood van de rechthebbende
<i>Nabestaandenpensioen</i>	uitkering aan nabestaanden. Vroeger werd dit weduwen- en weduenaarspensioen genoemd
<i>Partnerschapsvoorwaarden</i>	schriftelijke afspraken die voor of tijdens het geregistreerd partnerschap bij de notaris worden gemaakt over wat wel en niet in het partnerschapsvermogen valt
<i>Partnerschapsouderdompensioen</i>	ouderdompensioen dat tussen de sluiting van het geregistreerd partnerschap en scheiding is opgebouwd
<i>Partnerschapsvermogen</i>	bezittingen en eigendommen van partners samen
<i>Pensioenarrest</i>	uitspraak van de Hoge Raad van 27 november 1981 (het zgn. 'Boon / van Loon-arrest')
<i>Pensioenbreuk</i>	situatie waarbij het al opgebouwde pensioen na wisseling van baan niet meer wordt verhoogd, onder invloed van latere loonstijgingen
<i>Pensioenuitvoerder</i>	een pensioenfonds of verzekeraar waar pensioen wordt opgebouwd door werkgever en werknemer samen. De pensioenuitvoerder keert het ouderdompensioen uit.
<i>Recht op uitbetaling</i>	deel van het huwelijks- of partnerschapsouderdompensioen dat bestemd is voor de ex-partner die het pensioen niet zelf heeft opgebouwd
<i>Registers van de burgerlijke stand</i>	in de registers van de burgerlijke stand wordt iemands burgerlijke staat opgenomen. Wanneer iemand is geboren, overleden, getrouwd en gescheiden is een deze registers terug te vinden. Ook wordt het geregistreerd partnerschap sinds de invoering ervan in 1998 bijgehouden.
<i>Scheidingsconvenant</i>	schriftelijke afspraak tussen twee echtgenoten met het oog op een scheiding

<i>Scheiding van tafel en bed</i>	uitspraak van de rechter waarbij de verplichting van echtgenoten samen te wonen is opgeheven en boedelverdeling plaatsvindt
<i>Standaardverdeling</i>	verdeling waarbij elke ex-partner de helft krijgt van het ouderdomspensioen, dat tussen de huwelijks- of partnerschapssluiting en echtscheiding of scheiding van tafel en bed of beëindiging van het geregistreerd partnerschap is opgebouwd
<i>Vereveningsgerechtigde</i>	ex-partner die het ouderdomspensioen niet zelf heeft opgebouwd
<i>Vereveningsplichtige</i>	ex-partner die het ouderdomspensioen heeft opgebouwd
<i>Vordering</i>	het opeisen van een recht
<i>Waardeoverdracht</i>	overdracht van de waarde van al opgebouwd pensioen, van de pensioenuitvoerder van de ene werkgever naar die van een volgende werkgever

Andere brochures en adressen

Onderstaande brochures zijn ook verkrijgbaar bij Postbus 51:

- U gaat scheiden
- Alimentatie
- Probleem, conflict, juridische vraag: wat kunt u doen en waar kunt u terecht?
- Griffierecht
- Hoe vraagt u gesubsidieerde rechtsbijstand of mediation aan?
- Huwelijksvermogensrecht en het Haags verdrag

Vereniging van Familierechtadvocaten Scheidingsmediators (vFAS)

Postbus 65707

2506 EA Den Haag

Telefoon: 070 – 362 62 15

Fax: 070 – 427 32 63

www.verenigingfas.nl

info@verenigingFAS.nl

Hebt u vragen of wilt u meer informatie

Voor algemene informatie en het aanvragen van brochures, kunt u contact opnemen met de telefonische informatielijn van de gezamenlijke ministeries:

Postbus 51 Infolijn

Telefoon 0800 – 8051 (gratis)

Openingstijden zijn maandag t/m vrijdag van 09.00 tot 21.00 uur

www.postbus51.nl

vragen@postbus51.nl

U kunt ook kijken op www.justitie.nl, de internetsite van het ministerie van Justitie.

Aan de inhoud van deze brochure kunt u geen rechten ontleenen.

Justitie. Recht raakt mensen.

Deze brochure is een uitgave van het ministerie van Justitie.

Voor algemene informatie en voor het aanvragen van brochures, kunt u contact opnemen met de Postbus 51 Informatiedienst.

Telefoon 0800 - 8051 (gratis)

Openingstijden van maandag t/m vrijdag van 08.00 uur tot 20.00 uur.

Internetsite: www.postbus51.nl

E-mail: vragen@postbus51.nl

Gewijzigde herdruk, september 2009

Code: 9275 | Oplage: 50.000